

Sygn. akt III USK 319/21

POSTANOWIENIE

Dnia 2 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania G. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z udziałem K. K.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 2 marca 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 19 listopada 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołującej się na rzecz pozwanego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 19 listopada 2020 r., oddalił apelację G. K. od wyroku Sądu Okręgowego w Z. z dnia 3 października 2019 r., mocą którego oddalono odwołanie wnioskodawczyni od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w B. z dnia 29 maja 2018 r. stwierdzającej, że K. K. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek PPH „I.” podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu od 3 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2013 r., od 2 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. oraz od 7 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r.

W sprawie ustalono, że K. K. we wskazanych okresach wykonywał, zgodnie z zawartymi umowami o dzieło, przeglądy techniczne pojazdów, posiadając do wykonywania tych zadań odpowiednie kwalifikacje. K. K. w roku 2013 wykonał 1835, w 2014 - 2000, w 2015 - 2400 przeglądów technicznych samochodów, motorów i ciągników.

Istotą sporu było rozstrzygnięcie kwestii, czy wskazane w zaskarżonej decyzji urnowy zawarte pomiędzy K. K. a płatnikiem składek G. K. miały charakter umów o dzieło, czy też umów o świadczenie usług, a w konsekwencji, czy zainteresowany podlegał ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie ich wykonywania.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, sprawie strony w żaden sposób nie wykazały, jakimi indywidualnymi cechami, istotnymi z punktu widzenia treści umowy o dzieło miałyby odznaczać się prace wykonywane przez zainteresowanego, a czynności wykonywane przez niego, w ramach realizacji spornych umów, należało określić jako czynności starannego działania związane ze świadczeniem usług, do których na mocy art. 750 k.c. stosuje się przepisy o zleceniu.

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik wnioskodawczyni, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. We wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania wskazał na jej oczywistą zasadność. Dodatkowo powołał się na przesłankę występowania w sprawie istotnych zagadnień prawnych, formułując pytania dotyczące kwalifikacji umowy, której przedmiotem było świadczenie specjalistycznych badań diagnostyki pojazdów mechanicznych, w oparciu o kwalifikowaną wiedzę oraz doświadczenie zawodowe z uwzględnieniem zakresu wykonywanych badań technicznych o jedynie pozornie powtarzalnym charakterze.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji.

Problem kwalifikacji umów prawa cywilnego pod kątem powstania obowiązku ubezpieczenia społecznego już od dawna był przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego (zob. spośród wielu wyroki: z dnia 28 marca 2000 r., II UKN 386/99, OSNAPiUS 2001 nr 16, poz. 522; z dnia 3 listopada 2000 r., IV CKN 152/00, LEX nr 45451; z dnia 9 lipca 2008 r., I PK 315/07, OSNP 2009 nr 23-24, poz. 310; z dnia 18 września 2013 r., II UK 39/13, LEX nr 1378531; z dnia 25 października 2016 r., I UK 446/15, OSNP 2018 nr 2, poz. 18; z dnia 1 lutego 2017 r., I UK 81/16, LEX nr 2242159; z dnia 21 maja 2019 r., I UK 75/18, LEX nr 2665301; z dnia 12 grudnia 2019 r., I UK 303/18, LEX nr 2751794; z dnia 4 marca 2020 r., I UK 389/18, LEX nr 2797354; z dnia 11 marca 2020 r., III UK 51/19, LEX nr 3181373; z dnia 2 września 2020 r., I UK 170/19, LEX nr 3062762 i I UK 96/19, LEX nr 3071517). Także doktryna dużo miejsca poświęca temu zagadnieniu (por. B. Lackoroński: Zlecenie a umowa o dzieło w systemie ubezpieczeń społecznych - perspektywa cywilnoprawna [w:] Umowy cywilnoprawne w ubezpieczeniach społecznych, pod red. M. Szablowskiej-Juckiewicz, M. Wałachowskiej i J. Wantoch-Rekowskiego, Warszawa 2015; A. Reda-Ciszewska: Cywilnoprawne umowy o zatrudnienie w prawie ubezpieczeń społecznych [w:] Współczesne problemy prawa emerytalnego, pod red. T. Bińczyckiej-Majewskiej i M. Włodarczyka, Warszawa 2015).

Powołane wypowiedzi wraz z faktem, że sporne przepisy nie ulegały zmianom (nie były nowelizowane od wielu lat) pozwalają na uchwycenie zasadniczych różnic między umowami prawa cywilnego, które albo rodzą obowiązek ubezpieczeń społecznych (umowa zlecenie, umowa o świadczenie usług), albo nie (umowa o dzieło). Naturalnie podstawową regułą stosunków obligacyjnych jest zasada swobody umów (art. 353¹ k.c.), jednak w jej ramach

strony mogą ułożyć stosunek prawny według swojego uznania, o ile jego treść lub cel nie sprzeciwia się właściwości (naturze) tego stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. W umowie strony mogą określić całą sekwencję zachowań, do których zobowiązują się względem siebie, nawet jeśli z punktu widzenia ich właściwości, celu i interesu, który mają zaspokoić należałoby je oceniać na podstawie przepisów o różnych rodzajach umów nazwanych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2019 r., I CSK 477/18, LEX nr 2763818). Niemniej wolą stron nie można modyfikować ustawy (wykluczyć obowiązku ubezpieczenia społecznego), a zatem strony nie mogą nazwać umową o dzieło zobowiązania, którego przedmiotem nie jest dzieło w rozumieniu art. 627 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2013 r., II UK 201/12, Legalis nr 734548).

Przy umowie zlecenia nacisk nie koncentruje się na oznaczeniu efektu, ale na oznaczeniu kategorii czynności (usługi) podlegającej wykonaniu, zaś w umowie o dzieło punkt ciężkości ukierunkowany jest na efekt finalny, który – co ważne – został przez strony umowy wyodrębniony. *Ergo*, jeżeli strony chcą wykonać zobowiązanie poza obszarem działania ustawy systemowej, to w myśl zasady *ius civile vigilantibus scriptum est* są zobowiązane dołożyć szczególnej staranności przy określaniu przedmiotu zobowiązania. Nie może być on konstruowany szablonowo i uniwersalnie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2017 r., III UK 147/16, LEX nr 2296861). Niezbędne jest indywidualne określenie parametrów dzieła, tak by uchwycić istotę konkretnego zobowiązania. W przedmiotowej sprawie tego aspektu brak, co też trafnie ustalił i wywiódł Sąd Apelacyjny.

Równoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) co do zasady wyklucza możliwość twierdzenia o oczywistej zasadności skargi. Albo jest tak, że w sprawie są istotne wątpliwości prawne, wobec czego jej rozstrzygnięcie nie jest oczywiste, albo nie ma żadnych wątpliwości tego rodzaju, a występują rażące uchybienia wytknięte w skardze, świadczące o jej oczywistej zasadności.

Ponieważ skarżący nie wykazał istnienia powołanych we wniosku przesłanek, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.